

ZAVOD ALI AGENCIJA ZA ZAPOSLOVANJE – VLOGA JAVNE INSTITUCIJE NA TRGU DELA

Jurij Snoj*

UDK: 35:331.5

Povzetek: Prispevek obravnava, kakšen odnos naj prevladuje med javnimi zavodi za zaposlovanje in zasebnimi agencijami za zaposlovanje ter z ostalimi deležniki na trgu dela - sodelovanje ali konkurenca? Evropska komisija predlaga, da naj se ne cilja na povečevanje konkurenčnosti, ampak na izboljšanje sodelovanja. Le z vključitvijo vseh deležnikov bomo lahko dosegli 75% zaposlenost prebivalstva do leta 2020. Zavod RS za zaposlovanje sodi med sodobne evropske javne zavode za zaposlovanje, ki za povečanje zaposlenosti konstruktivno deluje kot koordinator mreže različnih dobaviteljev na trgu dela.

Gljučne besede: javni zavod za zaposlovanje, zasebne agencije za zaposlovanje, trg dela, PARES, sodelovanje, zakon o urejanju trga dela, konvencija Mednarodne organizacije dela št. 88

PUBLIC OR PRIVATE EMPLOYMENT SERVICE – THE ROLE OF PUBLIC INSTITUTION IN THE LABOUR MARKET

Abstract: The contribution deals with the attitude that should prevail between public and private employment agencies and with other stakeholders in the labour market - competition or cooperation? European Commission proposes that the goal is not to increase competitiveness, but to improve cooperation. Only by involving all stakeholders we can achieve 75% employment rate by 2020. Employment service of Slovenia (ESS) is one of the modern organized European public employment services. By

* Jurij Snoj, magister socioloških znanosti, univ.dipl.ekon., direktor področja za integriran sistem vodenja na Zavodu RS za zaposlovanje

jurij.snoj@ess.gov.si

Jurij Snoj, M.Sc., Director for Integrated Management System Department at Employment Service of Slovenia

constructive acting as a coordinator of a network of various suppliers in the labour market ESS increase the employability.

Key words: *public employment service, private employment service, labour market, PARES, cooperation, Labour Market Regulation Act, International Labour Organization Convention No. 88*

1. UVOD

V prispevku bom v prvem delu prikazal mednarodni in v drugem delu slovenski pogled na vlogo, ki jo izvajamo javni in zasebni partnerji na trgu dela.

Delovanje javnih zavodov za zaposlovanje se je v zadnjih letih iz birokratske vloge spremenilo v zagotavljanje kvalitetnih, relevantnih, lahko in hitro dostopnih informacij ter predvsem nudenju tistih storitev, ki jih stranke potrebujejo. Na zavodih odpiramo vrata tudi ostalim iskalcem zaposlitve (ne samo brezposelnim osebam), kar pomeni, da se širi krog naših strank. Ne moremo pa pokriti vseh zelo raznovrstnih potreb brezposelnih oseb in iskalcev zaposlitve. Vprašanje, ki se pri tem pojavlja je, kakšna naj bo naloga javnih zavodov za zaposlovanje pri nas in v celotni EU – sodelovanje ali konkurenca z ostalimi deležniki na trgu dela?

Zavod RS za zaposlovanje (v nadaljevanju: Zavod) sodi med sodobne evropske javne zavode za zaposlovanje. Zavedamo se potrebe po stalnem izboljševanju dela v smislu prilagajanja zahtevam in potrebam naših uporabnikov in partnerjev.

Vpliv zasebnih agencij za zaposlovanje (v nadaljevanju: agencije) na socialno in ekonomsko strukturo EU še zdaleč ni zanemarljiv, saj povečujejo zaposlitvene možnosti za delavce. Agencije tudi pri nas poslujejo uspešno in vsekakor je v interesu države, da odpravlja morebitne ovire za njihovo delovanje. Poudariti pa je potrebno, da so agencije pretežno orientirane le na tisti segment trga dela, ki jim prinaša dobiček. Težje zaposljive osebe (npr. invalidi, starejši, prvi iskalci, slabše izobraženi itd), pa so za agencije praviloma še vedno manj zanimivi.¹

Cilj strategije »Evropa 2020«² (75 % zaposlenost prebivalstva v starosti od 20 do 64 let do leta 2020) se v današnjih kriznih časih sliši zelo ambiciozno. Dosežen bo lahko le z večjo vključitvijo v zaposlitev oseb, ki so težje zaposljive in trenutno

¹ Zavod RS za zaposlovanje, 2004, str 10.

² European Commission, 2010.

slabše zastopane na trgu dela. Zato bomo morali vsi partnerji na trgu dela dobro opraviti vsak svojo nalogo.

2. MEDNARODNI POGLED

2.1. Trenutna situacija v Evropski uniji

Javni zavodi za zaposlovanje so v zadnjih letih prevzeli osrednjo vlogo pri izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja v Evropski uniji (v nadaljevanju: EU). Naredili so napredek, saj namesto svoje birokratske vloge registriranja brezposelnih oseb in nadzora/podpore pri njihovem iskanju zaposlitve, zagotavljajo obsežen niz zaposlovalskih storitev, s katerimi pomagajo veliko osebam iz različnih skupin s kompleksnimi potrebami.³

Za primerjavo z drugimi državami ne moremo uporabiti podatkov o registrirani brezposelnosti, saj se zakonske podlage, ki urejajo trge dela, od države do države razlikujejo. Primerjamo lahko podatke iz Ankete o delovni sili, ki temelji na enaki metodologiji v vseh državah EU in drugod po svetu. Slovenija se po anketni stopnji brezposelnosti uvršča v EU med države z dokaj ugodnimi razmerami na trgu dela. V Sloveniji smo imeli v decembru 2011 za 1,7 odstotne točke nižjo stopnjo brezposelnosti, kot je povprečna v EU.

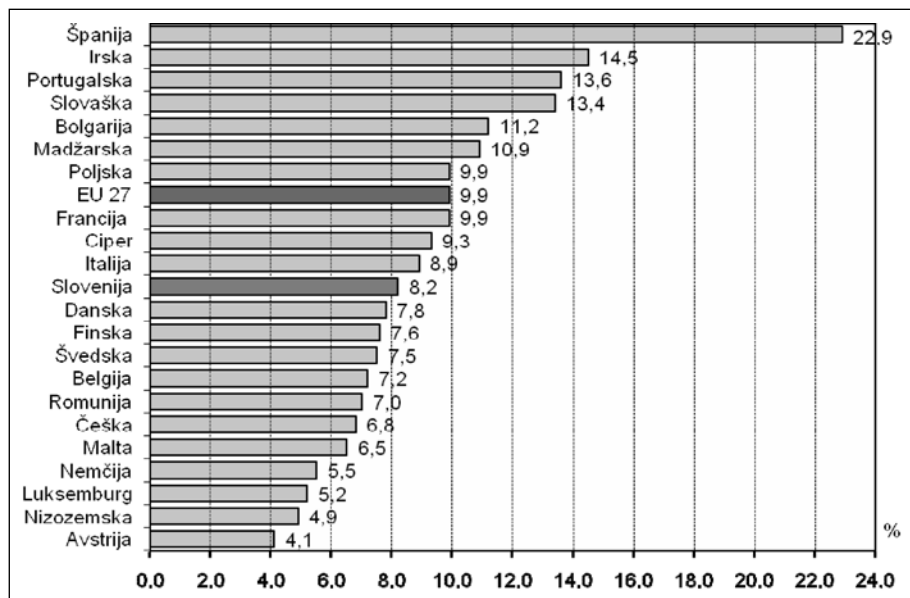
Kot osrednja institucija na trga dela imamo javni zavodi za zaposlovanje ključno vlogo pri aktiviranju oseb iz težje zaposljivih skupin in lažšanju njihovega prehoda na trg dela. Hkrati pa se zmanjševanje javnih izdatkov po celi Evropi dotika tudi javnih zavodov za zaposlovanje. Zato se od nas pričakuje, da bomo delali več in bolje z manj viri.

Uspeh strategije aktiviranja brezposelnih oseb na trgu dela je močno odvisen od sposobnosti javnih služb za zaposlovanje. Zato so v razvitejših članicah EU (npr. v Nemčiji, Avstriji, Veliki Britaniji, Švedski, Nizozemski itd), kot odgovor na krizo, povečali število zaposlenih v javnih službah za zaposlovanje. Javne službe za zaposlovanje so tiste, ki jih najbolj krepijo, saj so pritiski naje veliki in prav takšna so tudi pričakovanja, da bodo odigrali ključno vlogo pri premagovanju recesije s čim manj negativnih vplivov na kvaliteto delovne sile.⁴

³ A. Naldini in ostali, str. 2.

⁴ Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 11-12.

Slika: Primerjava anketnih sezonsko prilagojenih stopenj brezposelnosti med državami EU, december 2011, v %

Vir: Eurostat

Raziskava je pokazala, da so javni zavodi za zaposlovanje relativno poceni in stroškovno učinkoviti v primerjavi z drugimi programi reševanja brezposelnosti. Poleg tega povečujejo možnost zaposlitve in prihodkov. Njihovo sankcioniranje brezposelnih oseb pa povečuje intenziviranje iskanja zaposlitve. Dokazi kažejo, da so posebej učinkoviti pri hitrih prehodih kratkotrajno brezposelnih oseb. Bolj ko postajajo kompleksnejši trgi dela, bolj postajajo pomembne vloge koordinatorjev (posrednikov), ki jih opravljajo javni zavodi za zaposlovanje.⁵

Primerjava števila zaposlenih s številom brezposelnih oseb (v naslednji tabeli) nam pokaže, da je bilo leta 2010 v Sloveniji 127 brezposelnih oseb na enega zaposlenega v javni službi za zaposlovanje, medtem ko je bila ta številka v ostalih bolj razvitih državah EU dosti nižja. Pri tem je potrebno dodati, da v vseh javnih službah za zaposlovanje ne izvajajo enakih storitev, v nekaterih državah EU storitve izvajajo tudi druge institucije. V slovenskem zavodu poleg osnovnih storitev za brezposelne

⁵ World Bank, 2012, str. 28 in 50.

osebe izdajamo tudi delovna dovoljenja za tujce, izplačujemo denarna nadomestila brezposelnim osebam, izvajamo zaposlitveno rehabilitacijo itd.

Tabela: Primerjava števila brezposelnih oseb (BO) glede na število zaposlenih v javnih službah za zaposlovanje in primerjava število zaposlenih v javnih službah za zaposlovanje s številom prebivalcev v izbranih državah EU

Država	BO / zaposlenega v Zavodu			Št. zaposlenih na Zavodu / milijon prebivalcev v državi
	2008	2009	2010	
Belgija - Flamska	61	64	66	527
Avstrija	58	58	53	551
Češka	51	66	69	780
Velika Britanija	16		19	1.210
Nemčija	31	29	25	1.330
Latvija	99	177	220	330
Švedska		38	34	671
Slovenija	76	112	127	433

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, 2011, str. 12

V kriznih časih se jasno kaže, da javni zavodi za zaposlovanje ne uspemo vsega narediti sami. V skladu s tem se je model univerzalnih javnih zavodov za zaposlovanje, ki smo skoraj vse storitve lahko izvajali sami, spremenil v vlogo koordinatorja mreže različnih dobaviteljev.

2.2. Konvencija Mednarodne organizacije dela št. 88

Temelj in hkrati obveza, da imamo v Sloveniji javno institucijo na trgu dela, izhaja iz ratificirane Konvencije MOD št. 88 o organizaciji službe zaposlovanja, 1948.⁶

⁶ Mednarodna organizacija dela (MOD) je bila ustanovljena leta 1919, leta 1946 pa je postala prva specializirana agencija OZN. Ima edinstveno tripartitno strukturo, kar pomeni, da predstavniki vlad, delavcev in delodajalcev enakopravno sodelujejo pri uveljavljanju socialne pravičnosti in mednarodno priznanih človekovih in delovnih pravic. Republika Slovenija je bila v MOD sprejeta 29. maja 1992, zavezuje pa jo 71 konvencij, ki jih je bodisi ratificirala bodisi nasledila z aktom

Določba 1. člena te konvencije se glasi: »Vsaka članica Mednarodne organizacije dela, za katero ta konvencija velja, mora organizirati in si prizadevati, da bo vzdrževala javno in brezplačno službo zaposlovanja. Temeljna naloga službe zaposlovanja je, da v sodelovanju, če je to potrebno, z zainteresiranimi javnimi in zasebnimi ustanovami uresničuje najboljšo možno organizacijo zaposlovanja kot integralnega dela nacionalnega programa, ki stremi za tem, da zagotovi in ohrani polno zaposlitev ter razvija in uporablja proizvodna sredstva.«

Pred prvo svetovno vojno so bili v svetu močno razširjeni pridobitni uradi za zaposlovanje z dobičkonosnimi nameni. Takšne urade pa je bilo po drugi svetovni vojni moč odpraviti le, če so bile organizirane javne brezplačne službe za zaposlovanje. Eden ciljev te konvencije je, da države s podrobnejšimi določbami uredijo ustanavljanje in organiziranje javnih in brezplačnih služb za zaposlovanje, ki naj zagotovijo čim boljšo organizacijo trga zaposlovanja za doseganje in ohranitev polne zaposlenosti ter za razvijanje in uporabo produktivnih virov države. Konvencija ima podrobne določbe o organizaciji službe in o njenem sodelovanju z drugimi organizacijami, da se zagotovi učinkovitost rekrutiranja in zaposlovanja. Predvideva tudi sodelovanje predstavnikov delodajalcev delavcev v posvetovalnih komisijah. Določa vrsto pristojnosti službe za posebne potrebe nekaterih kategorij delavcev. Tako je imela konvencija izreden vpliv v številnih državah sveta na ustanavljanje in organiziranje nacionalnih uradov za zaposlovanje. Slovenija je prevzela konvencijo z nasledstvom.⁷

2.3. PARES - sodelovanje med javnimi zavodi za zaposlovanje in ostalimi deležniki na trgu dela v EU

Kakšno je stališče Evropske Komisije, do odnosa med javnimi zavodi za zaposlovanje in zasebnimi agencijami za zaposlovanje v EU (sodelovanje ali konkurenca), lahko razberemo iz pobude PARES. Evropska Komisija je na temo sodelovanja vseh partnerjev na trgu dela organizirala konferenco septembra 2011, katere te-

o notifikaciji. Konvencija št. 144 bo pričela veljati 29. junija 2012 (seznam ratifikacij na <http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/ratifce.pl?Slovenia>).

⁷ Mod je sprejela konvencijo na svojem 31. zasedanju 17. junija 1948, veljati pa je začela dve leti kasneje. Jugoslavija je konvencijo ratificirala 7. aprila 1958 (Uradni list FLRJ, št. 9/58). Glej: Konvencije MOD s komentarjem, Inštitut za delo pri PF UL, GV Založba, 2006, str. 160-170; tudi: Pravni portal GZS.

meljno vodilo je bilo: »Ni več vprašanje ali sodelovanje da ali ne, ampak samo še kako?«

PARES je strateška integracijska pobuda Evropske komisije, s katero naj bi se na ravni EU spodbudil dialog med javnimi zavodi za zaposlovanje in zasebnimi agencijami za zaposlovanje glede izvrševanja politike in podanih rešitvah. Njen rezultat bo pomembno prispeval k razpravi o novem zagonu varne prožnosti, ki je najavljena v »Evropi 2020« kot glavna pobuda pri agendi »Nova znanja za nova delovna mesta«. ⁸

V času gospodarske krize in velike stopnje brezposelnosti ter pri enakem številu zaposlenih na javnih zavodih za zaposlovanje, PARES vidi edino možnost za povečanje učinkovitosti storitev za iskalce zaposlitve v sodelovanju javnega in privatnega sektorja. Samo na ta način se bo lahko zagotovilo tudi specializirane storitve za posamezne marginalne ciljne skupine. Le s povečanjem učinkovitosti storitev za vse uporabnike bomo lahko dosegli 75% zaposlenost prebivalstva do leta 2020. Partnerstva ne smejo biti zapisana samo na papirju, v zakonskih ureditvah ampak morajo preiti tudi v izvajanje z zagotavljanjem primerne socialnega, administrativnega in tehničnega okolja za tak razvoj na nivoju posamezne države članice EU.

Učinkovit sistem sodelovanja zahteva dobre dogovore oz. pogodbe o sodelovanju, nenehno evalvacijo, spremljanje kvalitete storitev in sodelovanja, nadzor in učenje iz primerov dobrih praks. Na podlagi ugotovitev pa prilagajanje spremembam in dopolnjevanje. Izziv v prihodnosti so trije:

- Ugotoviti kaj, kje in kako deluje – doseči več z manj resursi,
- Poizkusiti nove možnosti – eksperimentiranje,
- Izmenjavati izkušnje in dobre prakse.

PARES torej ne cilja na povečevanje konkurenčnosti med javnimi zavodi za zaposlovanje in zasebnimi agencijami za zaposlovanje. Osredotoča se na to, kako se lahko:

- izboljša sodelovanje med njimi,
- njihove komplementarne (dopolnilne) storitve še dodatno razvijejo. ⁹

⁸ European Commission, 2011

⁹ European Commission, 2011

3. SLOVENSKA ZAKONODAJA IN PRAKSA

3.1. Zakon o urejanju trga dela

Od leta 1991 je v Sloveniji Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (v nadaljevanju: ZZZPB) urejal zaposlovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, upravljanje sistema in način izvajanja nalog na tem področju. Do spremembe je prišlo v začetku leta 2011, ko se je začel uporabljati Zakon o urejanju trga dela (v nadaljevanju: ZUTD). Njegov namen je s hitrejšim ukrepanjem države na trgu dela povečati varnost iskalcev zaposlitve.

V nadaljevanju se prispevek osredotoča na prikaz ureditve posredovanja zaposlitve in zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku.

3.1.1. Posredovanje zaposlitve

ZUTD uvaja pomembne spremembe na področju izvajanja storitev za trg dela, v katero sodita posredovanja zaposlitve in izvajanje storitev vseživljenjske karijerne orientacije.

Skladno s 85. členom ZUTD lahko domači ali tuji pravni subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji za opravljanje navedenih storitev pridobijo koncesijo, ki jo na podlagi javnega razpisa podeli Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: MDDSZ). Koncesijski akt za podelitev koncesije za opravljanje storitev za trg dela, objavljen na spletni strani MDDSZ 24. 11. 2011 ter popravek koncesijskega akta z dne 28. 11. 2011, predvideva podelitev koncesije za:

- izvajanje storitve vseživljenjske karijerne orientacije, namenjene brezposelnim osebam ter iskalcem zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena in
- izvajanje storitev vseživljenjske karijerne orientacije ter posredovanja zaposlitve za brezposelne osebe, stare do 26 let, ki so kot brezposelne osebe 3 mesece ali več prijavljene pri Zavodu RS za zaposlovanje.

ZUTD torej za opravljanje storitev za trg dela zahteva pridobitev koncesije. Ureditev področja posredovanja zaposlitve po ZUTD je bistveno drugačna kot po prej veljavnem Zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB). Slednji je namreč določal posredovanje zaposlitve kot dejavnost, katere opravljanje je vezal na podelitev koncesije oziroma sklenitev koncesijske pogodbe. V ZUTD pa je posredovanje dela in zaposlitve določeno kot storitev, ki se zagota-

vija zakonsko določenim ciljnim skupinam oseb in jo lahko izvajajo Zavod RS za zaposlovanje ali koncesionarji, izbrani na podlagi javnega razpisa. ZUTD torej v ničemer ne omejuje izvajanja posredovanja zaposlitve kot dejavnosti, za vse ostale osebe, ki niso v določenih ciljnih skupinah, zato je mogoče omenjeno storitev kot dejavnost registrirati brez omejitev.

3.1.2. Zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku

Ureditev zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku je določena v Zakonu o delovnih razmerjih, medtem ko so pogoji za pridobitev koncesije določeni v ZUTD in so strožji kot so bili v ZZZPB. Tako 164. člen ZUTD določa, da delodajalec¹⁰ lahko opravlja to dejavnost, če pred oddajo vloge za opravljanje te dejavnosti v obdobju zadnjih dveh let ni kršil delovnopravne zakonodaje in nima neporavnanih obveznosti s področja davkov in prispevkov ter izpolnjuje kadrovske, organizacijske in prostorske pogoje, ki jih predpiše minister, pristojen za delo.

Te naloge ne opravljajo javni zavodi za zaposlovanje, vendar pa to ne pomeni, da ne sodelujejo s takšnimi delodajalci, ker so le-ti pomembni za zagotavljanje fleksibilnosti na trgu dela. *Zavod zagotavlja posredovanje kandidatov iz svojih evidenc, tako kot za druge delodajalce - konkretno delodajalec na prijavi potrebe po delavcu pooblasti agencijo za sodelovanje z zavodom. Torej na enak način kot z delodajalci, ki želijo posredovanje, poteka tudi sodelovanje z agencijami za zagotavljanje dela drugemu delodajalcu.*

Zanimiv je primer Nizozemske, ki je tudi z zaposlovanjem preko agencij za začasno delo zagotovila visoko zaposlenost in eno najnižjih stopenj brezposelnosti. Na Nizozemskem se javni zavod za zaposlovanje ukvarja predvsem s tem, da brezposelnim osebam pomaga do zaposlitve, medtem ko se agencije za začasno delo ukvarjajo predvsem z zadovoljevanjem povpraševanja na trgu dela. Na začetku so v javnem zavodu gledali na agencije za začasno delo kot na vsiljivce. Vendar

¹⁰ Določba 163. člena ZUTD se glasi: »Delodajalec, ki zagotavlja delo delavcev drugemu uporabniku, je vsaka pravna ali fizična oseba, ki sklepa pogodbe o zaposlitvi z delavci z namenom, da bi delavce napotil k uporabniku, pri katerem ti delavci začasno delajo pod nadzorom in v skladu z navodili uporabnika, in je pri ministrstvu, pristojnem za delo, vpisan v register domačih pravnih in fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja delavcev drugemu delodajalcu oziroma v evidenco tujih pravnih in fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja delavcev drugemu delodajalcu.«

so sčasoma spoznali, da določenemu delu brezposelnih oseb, ki so prijavljeni na Zavodu, ustreza takšne vrste zaposlitev. V obdobju od leta 2001 do 2008 je 60 % brezposelnih oseb (ki so bile registrirane na javnem zavodu za zaposlovanje) iskalo zaposlitev preko agencij in 33 % jo je našlo na ta način. Zaradi pozitivnih rezultatov so v javnem zavodu spremenili stališče in začeli s pozitivnim sodelovanjem z začasnimi agencijami za zaposlovanje, npr. vsaki brezposelni osebi svetujejo, da išče delo tudi preko teh agencij, izmenjujejo si podatke o prostih delovnih mestih, sodelujejo pri različnih projektih itd.¹¹

3.2. Naloge, ki jih Zavod opravlja kot javna institucija

ZUTD določa naslednje ukrepe države na trgu dela:

1. storitvi za trg dela (vseživljenjska karierna orientacija in posredovanje zaposlitve),
2. aktivna politika zaposlovanja (APZ),
3. zavarovanje za primer brezposelnosti in
4. pravice iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti.

Glede na to, da na Zavodu nimamo vseh potrebnih specifičnih znanj, se moramo nujno povezovati in sodelovati z drugimi izvajalci na trgu dela. Na ta način kot osrednja institucija na trgu dela sprejemamo vlogo koordinatorja in se hkrati ne umikamo od odgovornosti za dosežene rezultate. V nadaljevanju članka so povzeti rezultati opravljenega dela iz Letnega poročila Zavoda za leto 2011.

Kljub bistveno povečanemu obsegu dela na Zavodu zaradi večjega priliva brezposelnih oseb in nestanovitnih gospodarskih razmer se je v letu 2011 s pomočjo Zavoda zaposlilo več kot 61 tisoč brezposelnih oseb, kar je največje število zaposlitev brezposelnih oseb s pomočjo Zavoda po letu 1999. Pri tem tudi ne gre prezreti dejstva, da je na Zavodu prijavljenih približno polovica dolgotrajno brezposelnih oseb, kar predstavlja t. i. trdo jedro brezposelnosti. To zahteva od svetovalcev zaposlitve, ki se dnevno neposredno ukvarjajo z iskalci zaposlitve, in drugih zaposlenih na Zavodu, ki oblikujejo različne programe in storitve za izboljšanje zaposlitvenih možnosti težje zaposljivih oseb, veliko napora in truda za doseg zaposlitvenega cilja. Te osebe so za delodajalce praviloma manj zanimive, saj niso neposredno zaposljive in potrebujejo dodatne aktivnosti za

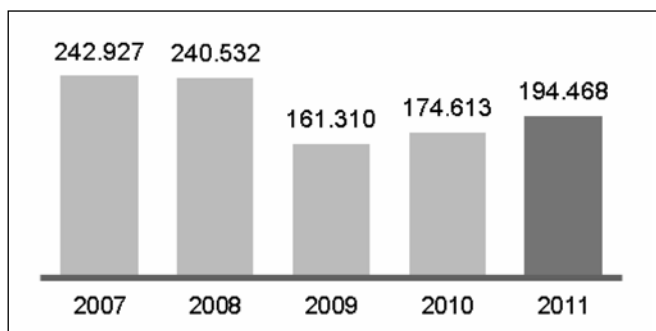
¹¹ A. Naldini in ostali, str. 44-45.

povečanje svojih zaposlitvenih možnosti in lažje vključevanje na trg dela. Naloga Zavoda je razvijati takšne aktivnosti, poleg tega pa tudi zagotavljati socialno vključenost brezposelnih oseb, njihovo usposabljanje ipd.

3.2.1. Aktivnosti zavoda

1.) **Zagotavljanje delodajalcem ustrezne in motivirane kandidate** za čimprejšnjo zasedbo prostih delovnih mest. Zavod je v letu 2011 napotil 135 tisoč preverjenih brezposelnih oseb na prosta delovna mesta. Pred napotitvijo kandidatov na delovna mesta je bila preverjena ustreznost brezposelnih oseb za zasedbo delovnega mesta s pomočjo 327 tisoč SMS in elektronskih sporočil z informacijami o prostih delovnih mestih. Poleg 17 zaposlitvenih sejmov je zavod izvedel tudi 11 posvetov z delodajalci po Sloveniji, na katerih so bile predstavljene aktualne teme zanimive za delodajalce.

Slika: Število prostih delovnih mest

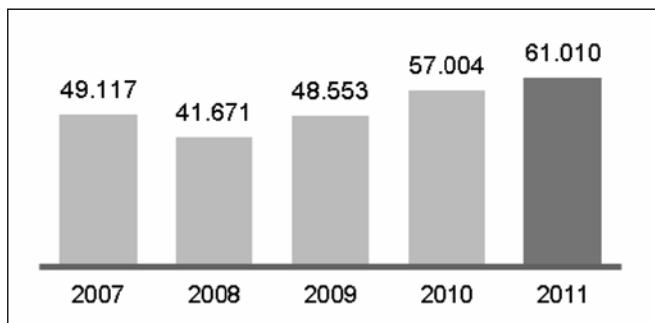

2.) Pomoč **brezposelnim osebam** pri:

- **iskanju nove zaposlitve** (v letu 2010 se je bilo s pomočjo Zavoda zaposlilo 57.000 brezposelnih oseb,¹² v letu 2011 pa 61.010; delež zaposlitev brezposelnih oseb med vsem zaposlitvami je letos znašal 51,6 %).

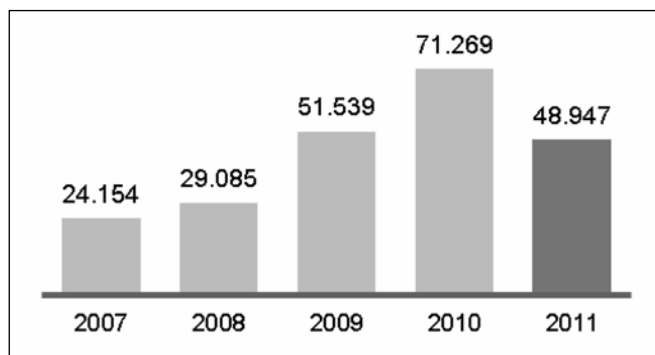
¹² Izguba zaposlitve je težka preizkušnja za vsakega posameznika. Na Zavod se vsako leto na novo prijavi približno 100.000 takšnih posameznikov.

Slika: Zaposlitve brezposelnih oseb

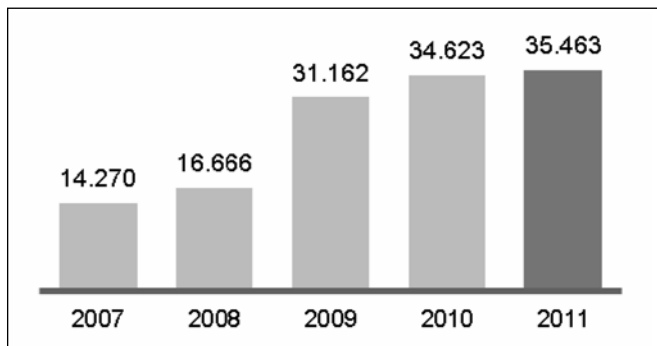
- **izboljšanju njihove zaposljivosti** (na Zavodu smo v letu 2010 izvedli 75 tisoč vključitev oseb v ukrepe aktivne politike zaposlovanja, v letu 2011 pa 49.061),

Slika: Vključitve brezposelnih oseb v programe aktivne politike zaposlovanja

- **lajšanju njihove socialne stiske** (na Zavodu povprečno mesečno izplačujemo denarna nadomestila 36.344 brezposelnim osebam – pred krizo je bilo teh 14.270).

Slika: Število prejemnikov denarnega nadomestila ob koncu leta

3.2.2. Način dela na Zavodu

Cilj obravnave brezposelne osebe je zagotoviti ustrezno pomoč Zavoda za čimprejšnjo zaposlitev. Prične s prijavo v evidenco (kjer ločimo brezposelne osebe z ovirami in brez ovir za zaposlitev), nadaljuje z informacijsko motivacijskim seminarjem, zaposlitvenim svetovanjem, posredovanjem v zaposlitev in po potrebi vključevanje v specialistično obravnavo in ukrepe aktivne politike zaposlovanja.

Vsaka brezposelna oseba s svojim osebnim svetovalcem naredi zaposlitveni načrt, v katerem skupaj opredelita njene zaposlitvene cilje in aktivnosti za doseg te ciljev. S številnimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja, pomagamo vsakemu posamezniku premostiti njegove specifične ovire za zaposlitev. Hkrati pa s temi ukrepi zagotavljamo delodajalcem ustrezno izobražene in usposobljene delavce. Poleg tega delodajalce s subvencijami spodbujamo, da zaposlujejo brezposelne osebe iz težje zaposljivih skupin.

3.2.3. Modernizacija Zavoda

V letu 2011 smo nadaljevali z razvijanjem¹³ in posodabljanjem več storitev, s katerimi smo se še bolj približali najširšemu krogu uporabnikov Zavodovih storitev.

¹³ V Zavodu trenutno poteka 23 razvojnih projektov. Večina jih je financiranih iz evropskih sredstev. Med temi projekti velja omeniti Kontaktni center, s katerim je Zavod še povečal dostopnost in

Uvedli smo nov, sodoben način dela z uporabniki svojih storitev. Vzpostavili smo »**karierno središče**« (t.i. odprti sistem dela Zavoda) namenjeno brezposelnim osebam in iskalcem zaposlitve, ki lahko individualno, na lastno pobudo, brez naročanja, kadarkoli v času uradnih ur pridobijo informacije in pomoč pri iskanju zaposlitve. Delodajalci se lahko neposredno povežejo z brezposelnimi osebami in iskanci zaposlitve, predstavijo svoje podjetje in zahteve prostih delovnih mest. Uporabnikom je na voljo podpora strokovnega delavca Zavoda in možnost prostovoljne vključitve v krajše delavnice.

Eden izmed uspešnih projektov, ki smo ga v letu 2011 razvili, je tudi projekt »**zaposlitveni izziv**«. ¹⁴ Njegov glavni cilj je spodbujanje zaposlovanja brezposelnih oseb in iskalcev zaposlitve pri nagrajenih podjetjih, ki so bili izbrani v okviru medijsko – raziskovalnega projekta Zlata nit. Zaposlovanje poteka na drugačen, interaktiven način, v obliki tekmovanja, kjer na koncu izbirnega postopka najboljši med izbranimi kandidati dobi priložnost za zaposlitev pri delodajalcu za obdobje najmanj enega leta. Da bi se takšen način dela, ki so ga kot odličnega prepoznali tako delodajalci kot iskanci zaposlitve, nadaljevali tudi v prihodnje, smo na Zavodu konec leta 2011 skupaj z Združenjem Manager in časopisno hišo Dnevnik podpisali dogovor o nadaljnjem sodelovanju pri izvedbi zaposlitvenih izzivov, kar dokazuje, da lahko s skupnimi močmi z uvedbo novih oblik in pristopov dela stvari premaknemo na bolje.

3.3. Načini sodelovanja: Zavod - zasebne agencije za zaposlovanje

Prav preko zaposlitvenega izziva smo na Zavodu pričeli sodelovati z velikimi in uspešnimi slovenskimi podjetji, ki do sedaj niso iskala zaposlenih s pomočjo Zavoda, ampak preko zasebnih agencij za zaposlovanje. Na ta način so spoznali, da lahko preko Zavoda dobijo usposobljene in motivirane zaposlene.

kakovost storitev, ki jih zagotavljamo uporabnikom svojih storitev s posredovanjem pravočasnih in ažurnih informacij. V okviru modernizacije so se odvijali tudi drugi pomembni projekti, kot so vzpostavitev enotnega informacijskega prostora za iskalce zaposlitve, brezposelnim osebam smo omogočili elektronsko prijavo ter vložitev elektronske zahteve za denarno nadomestilo, osnovali smo Izobraževalni center Zavoda, s pomočjo katerega krepimo kompetentnost zaposlenih na Zavodu, prav tako smo k dvigu kakovosti storitev prispevali s pomočjo 45 novo zaposlenih svetovalcev zaposlitve, vzpostavili smo t. i. »Info« točko za tujce, prek katere nudimo nujne informacije o zaposlovanju, bivanju in urejanju statusa tujcev in še bi lahko naštevali.

¹⁴ Če smo še na začetku leta 2011 načrtovali izvedbo dveh oz. treh zaposlitvenih izzivov, smo na koncu leta močno presegle načrtovano število, saj smo jih izvedli kar šest.

Na Zavodu delujemo v javnem interesu in zato je za naš glavni cilj zaposlitev brezposelnih oseb. V skladu s tem ni pomembno, če delodajalci zaposlujejo direktno preko Zavoda ali pa preko zasebnih agencij za zaposlovanje. Naše dobro sodelovanje z agencijami poteka na naslednje načine:

- V Kariernem središču¹⁵ in na Informacijsko motivacijskih seminarjih¹⁶ spodbujamo brezposelne osebe in ostale iskalce zaposlitve, da tudi preko teh agencij iščejo zaposlitve. Zavod objavlja na svoji spletni strani pregled zanimivejših zaposlitvenih portalov, tudi agencijskih. Iskalci zaposlitve si lahko na povezavah ogledajo ponudbo delovnih mest in razpoložljive storitve. Redno organiziramo skupinske predstavitve eStoritev Zavoda brezposelnim osebam, ki se zanimajo za uporabo elektronskega kanala pri iskanju zaposlitve in komuniciranju z Zavodom. Na srečanjih se lahko brezposelnim predstavijo tudi zunanji ponudniki spletnih zaposlitvenih portalov.
- Nekatera podjetja iz različnih razlogov¹⁷, še vedno iščejo nove zaposlene preko zasebnih agencij za zaposlovanje. Agencije za zaposlovanje v stikih z Zavodom nastopajo:
 - kot delodajalec, ko zagotavljajo delavce drugemu delodajalcu uporabniku, ali
 - v imenu drugih delodajalcev, ki pri Zavodu prijavijo prosto delovno mesto, po naročilu delodajalca izvedejo kadrovski izbor kandidatov.V teh primerih na Zavodu konstruktivno sodelujemo z agencijami. V skladu z dogovorom z agencijo to naredimo na različne načine, in sicer: naredimo selekcijo ustreznih in motiviranih brezposelnih oseb, kandidate obvestimo o prostem delovnem mestu oz. jih napotimo na prosto delovno mesto, ali pa organiziramo in izvedemo skupinska srečanja, kjer se srečajo brezposelne osebe in predstavniki delodajalca - agencije.
- V zadnjih letih aktivno sodelujemo z agencijami pri organizaciji zaposlitvenih sejmov tako v organizaciji Zavoda ali agencij oziroma drugih organizatorjev.

¹⁵ Karierno središče je opisano v poglavju 3.2.

¹⁶ Informacijsko motivacijskih seminarjev se udeležijo vse na novo prijavljene brezposelne osebe. Na njih udeležence seznanimo s pravicami in obveznostmi, ki jih imajo na Zavodu, z aktualnimi potrebami na trgu dela in možnostmi pomoči pri zaposlovanju, ki jih Zavod omogoča preko ukrepov APZ.

¹⁷ Možni razlogi za iskanje zaposlenih preko zasebnih agencij za zaposlovanje: podjetju ni potrebno narediti nekaterih stvari (npr. Zavodu sporočiti potrebe po delavcu, skleniti pogodbe o zaposlitvi z delavcem, prijaviti delavca v obvezno zavarovanje), ker to stori agencija. Poleg tega pa je odpuščanje zaposlenih preko agencije za podjetje bolj fleksibilno.

Namesto zaključka navajam primer uspešnega sodelovanja Zavoda s podjetjem Manpower d.o.o. V februarju 2012 nas je podjetje Manpower d.o.o. seznanilo s potrebo po zaposlitvi večjega števila delavcev za delo v farmacevtski industriji v podjetju Lek d.d. (proizvodni delavci, laboranti, operaterji, mehaniki). Območna služba Ljubljana je izmed oseb, prijavljenih pri Zavodu, opravila predizbor le resnično ustreznih in zainteresiranih kandidatov. Pri naboru kandidatov so sodelovale tudi območne službe Kranj, Trbovlje in Celje. V marcu 2012 smo v sodelovanju s podjetjem Manpower izvedli skupinska srečanja in predstavitve prostih delovnih mest v prostorih Območne službe Ljubljana. Srečanja se je udeležilo več kot 230 kandidatov. Večina je izrazila interes za zaposlitev in že istega dne s podjetjem Lek d.d. opravila kratke razgovore.

VIRI IN LITERATURA:

European Commission (2010): Europe 2020 – A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_en.htm.

European Commission (2011): Factsheet PARES - Partnership between Employment Services, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=991&langId=en>.

Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>.

International Labour Organization: Employment Service Convention <http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C088>).

MDDSZ: Posredovanje zaposlitve in zagotavljanje dela http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/posredovanje_zaposlitve_in_zagotavljanje_dela/.

Naldini, Andrea, Carlo Chiattelli, Timo Baas, Ronald van Bekkum, Gillian Econopouly, Izabela Grabowska-Lusinka, Antti Hummasti in Hermine Vidovic (2011): Small-Scale Study: Partnerships Among Employment Services, 2-26, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=991&langId=en>.

Pravni portal GZS: Konvencija št. 88 o službi za posredovanje dela <http://pravniportal.gzs.si/slo/clanki/44578>).

Pravni portal GZS – 2: Konvencije Mednarodne organizacije dela <http://pravniportal.gzs.si/slo/clanki/44518>).

World Bank (2012): Improving Access to Jobs and Earnings Opportunities - The Role of Activation and Graduation Policies.

Zavod RS za zaposlovanje (2004): Poslovni načrt agencije za začasno delo.

Zavod RS za zaposlovanje (2009): Dodatni predlogi za delo Zavoda RS za zaposlovanje v času gospodarske krize.

Zavod RS za zaposlovanje (2011): Zavod RS za zaposlovanje – Partner delodajalcem in iskalcem zaposlitve.

Zavod RS za zaposlovanje (2012): Letno poročilo 2011.

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB), Uradni list RS, št. 107/2006; uradno prečiščeno besedilo, ZZZPB-UPB1, 114/06 – ZUTPG in 59/07 – Zštj in 51/10 - odločba US.

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD), Uradni list RS, št. 80/2010.

PUBLIC OR PRIVATE EMPLOYMENT SERVICE – THE ROLE OF PUBLIC INSTITUTION IN THE LABOUR MARKET

Jurij Snoj*

SUMMARY

Should the public and the private employment services compete or cooperate? Do the roles of a public service differ from the private ones? As a public employment service we work in the public interest, since our main objective is finding employment for all unemployed persons, also those difficult to employ, like the young, the elderly, the disabled, the poorly educated, etc. Private employment services are profit-oriented; they mostly deal with people for whom it is easier to find a job. In spite of that they contribute importantly to a higher employment rate and flexibility on the labour market. The success of inclusion of the unemployed to the labour market strongly depends on the expertise of public employment agencies. As a response to the crises, some developed EU countries (i.e. Germany, Austria, Great Britain Sweden, the Netherlands, etc.) increased the number of the employees in public employment agencies. Those countries strengthen the public employment services, since the pressures on them are big, as are the expectations that they will play a crucial role in overcoming the recession with as few negative influences on the quality of labour force as possible. A research carried out by the World Bank showed that public employment services are relatively inexpensive and cost-effective in comparison to other programmes for fighting unemployment. Apart from that, they increase the prospects for employment and consequently, gaining an income. The sanctions they may impose on the unemployed increase their motivation for seeking employment. It is proven that they are particularly efficient at fast transitions of the short time unemployed persons. The more complex the labour market is getting, the more important are the roles of coordinators (mediators) which are carried out by the public employment agencies. Since the Employment Service of the Republic of Slovenia does not have

* Jurij Snoj, M.Sc., Director for Integrated Management System Department at Employment Service of Slovenia. jurij.snoj@ess.gov.si

all of the necessary specific knowledge it is essential for us to establish contacts and cooperate with other service providers on the labour market. As the central institution on the labour market, we thus carry out a coordinating role while we also accept the responsibility for the results achieved. We cooperate very well with both: the private employment services as well as with other partners on the labour market. We believe that we can only achieve higher employment rate if each of the partners performs its role adequately.